

Nostàlgia de González

EFE

Ara que José Luis Rodríguez Zapatero travessa el seu moment més complicat al capdavant del govern espanyol, resorgeix la figura de Felipe González, l'altre gran referent del socialisme espanyol.

El PSC s'hi encomana per tal de millorar l'expectativa electoral, alhora que caps visibles com José Montilla i Carme Chacón no dubten a aparèixer-hi de bracet. Analitzem si hi ha nostàlgia de González al PSOE i ens acostem a la situació que viu Zapatero, a qui la militància, fins ara una pinya al voltant seu, comença a qüestionar. Han de cercar-li un relleu? En parlem amb destacats membres, i també tracem el perfil dels protegits i damnificats dels deu anys que acumula al capdavant del partit.

Quan no sàpigues què fer, trau

Els socialistes catalans, valencians i balears no qüestionen el lideratge de Rodríguez Zapatero, però enyoren la inesgotable capacitat de convocatòria de Felipe González.

“Cada vegada que em demanes, hi seré”. Ho va prometre l'ex-president espanyol Felipe González al president de la Generalitat, José Montilla, en el tercer acte que els reunia tots dos en una setmana, el 13 d'octubre passat.

El candidat del PSC ha passejat Felipe González per Barcelona i Madrid. Recentment, l'ex-president espanyol va fer costat al president de la Generalitat en actes diversos. I la fidelitat deu ser mútua, perquè Montilla ha acompanyat González en la presentació a Barcelona del seu llibre *Mi idea de Europa*.

A l'última trobada, un esmorzar madrileny organitzat pel Fórum Europa, Montilla va haver de respondre qüestions sobre la conveniència que Rodríguez Zapatero es torni a presentar a les eleccions espanyoles com a candidat –i, de retruc, sobre la possibilitat que Carme Chacón en sigui la substituïda. A totes les preguntes Montilla va respondre amb diplomàcia. “Li correspon a ell [a Rodríguez Zapatero] decidir si es presenta o no. És una decisió de transcendència col·lectiva, però és una decisió personal. I ja decidirà quan ho consideri oportú.” Respecte al futur de l'actual ministra de Defensa, Montilla li va predir un futur “esplendorós”. Carme Chacón era present a l'acte, com també el ministre

El president de la Generalitat, José Montilla, en un acte al Fórum Europa, acompanyat de Carme

els trumfos al carrer

Chacón, Felipe González, José Blanco i Celestino Corbacho.

espanyol de Foment, José Blanco; el de Treball, Celestino Corbacho; i l'ex-ministre d'Economia de González, Carlos Solchaga. Una altra vegada, la presència significativa de González posava el toc de distinció a l'acte.

Des que, a l'abril, al cap de campanya del PSC, Jaume Collboni, se li escapà que, vista la tensió que es vivia a Catalunya –amb la sentència del TC sobre l'Estatut encara pendent–, valia més que Rodríguez Zapatero no participés en la campanya a les catalanes, s'ha obert la incògnita de la rendibilitat política de fer venir el president del govern i, de retruc, sembla renàixer una nostàlgica enyorança de Felipe González, si més no –ningú no insinua res més– com a esperó mobilitzador de l'electorat.

Ara aquesta presència de González en actes del president Montilla s'escau amb un públic qüestionament sobre la continuïtat de Zapatero com a candidat a les eleccions espanyoles i sobre la urgència –o no– de buscar-li el relleu en aquesta funció –i, per extensió, en la de secretari general del PSOE.

Cal un relleu? Fa només dues setmanes (el 8 d'octubre), quan la candidata de Zapatero per la Federació Socialista Madrilena, Trinidad Jiménez, perdé contra Tomàs Gómez, el president de Castella - la Manxa, José María Barreda, va suggerir que Rodríguez Zapatero no es tornés a presentar com a candidat del PSOE. Quan li van demanar sobre la continuïtat de Zapatero al capdavant de l'executiu, Barreda digué què en pensava: “Contra l'opinió de molts dirigents, els mandats han de ser limitats a vuit anys.” I encara afegí que “els llepes que diuen amén al seu cap, no fan sinó estavellar-lo, no li són lleials”. La vice-presidenta Fernández de la Vega; el president del Congrés (i ex-president de Castella - la Manxa), José Bono; José Blanco; i Alfredo Pérez Rubalcaba van fer pinya amb el president espanyol i Barreda va haver de desdir-se: “M'han dit que l'altre dia no vaig estar encertat i, després de veure l'ús que alguns fan de les meves paraules, potser tenen raó.”

Però Barreda havia estat molt clar dient que calia un “canvi de rumb” per

L'ex-president espanyol Felipe González va presentar el seu llibre *Mi idea de Europa* al Palau de la Generalitat, a Barcelona, acompanyat del president José Montilla.

tal d'evitar la "catàstrofe electoral" i que era improrrogable "emetre senyals inequívocament clars que es canvien algunes polítiques i alguns plantejaments".

Les veus oficials dels socialistes catalans, valencians i balears no han posat en dubte el lideratge de Rodríguez Zapatero ni la conveniència que el president espanyol faci campanya a les seves eleccions, tret de la relliscada de Collboni a l'abril.

En temps de Felipe González, "el debat dins del PSOE era molt més ric i més obert que no pas ara", segons un membre del PSPV

Però, ara per ara, amb vista a les primeres eleccions del calendari, les catalanes, qui es passeja de bracet del candidat José Montilla és Felipe González. La màxima del joc de la botifarra –"quan no sàpigues que fer, treu els trumfos al carrer"–, aplicada a la política sembla indicar que l'aposta de precampanya no és ZP. A les illes Balears es prepara una campanya molt centrada en els èxits del govern d'Antich i no es descarta la participació de González –que històricament no era el favorit del sector que encapçala l'actual president balear (vegeu requadre a les pàgines 24 i 25). Al País Valencià i a Catalunya hi ha una remor de fons que és més nostàlgia de Felipe que no rebuig explícit de Zapatero. Un destacat representant del PSPV reconeix que, "en temps de González, el nivell de debat dins del PSOE (al comitè federal, per exemple) era molt més ric i molt més obert". Ara, "el partit s'ha afeblit molt, sobretot en la capacitat de bastir projectes i també de mobilitzar". Al PSOE de Rodríguez Zapatero, "s'hi troba a faltar més lideratge i una explicació clara, un relat de cap on volem anar i com volem arribar-hi". A la pràctica això pren cos en qüestions fonamentals per al PSOE, com ara la reforma laboral aprovada de poc: "Una cosa és no voler enfrontar-se als sindicats –diu aquest membre del PSPV–, però una altra és no defensar ni explicar (ni contextualitzar en aquest moment de crisi europea) la reforma laboral que s'ha aprovat i s'ha dut endavant: això ens situa en una aparent moral de derrota."

Aquesta visió pessimista és coherent amb les paraules que, precisament, dedicava Felipe González en la seva presentació de *Mi idea de Europa*, a Barcelona: "Som en una situació d'emergència. Ho veuen els caps d'estat d'Europa? Sí. Per fi ho veuen. Tenen sensació d'emergència com en tinc jo? Potser no. Però fan coses i coses molt dures. I es desgasten tots, siga quin siga el color ideològic. I veig les oposicions esperant que el desgast funcione per a ocupar el lloc, però no per a fer coses diferents. O no les expliquen."

EXPOSICIÓ

ORPHANUS CUSTODITUS

**600 ANIVERSARI
DEL COL·LEGI IMPERIAL
DE XIQUETS ÒRFENS
DE SANT VICENT FERRER**

**DEL 6 D'OCTUBRE DE 2010
AL 9 DE GENER DE 2011**
entrada gratuïta

**CENTRE CULTURAL BANCAIXA
PLAÇA TETUAN, 23. VALÈNCIA
TOTS ELS DIES DE 9 A 21 HORES
www.bancaja.es/obrasocial**

compromís social.
Bancaixa

Enyor de lideratge. Els socialistes encara no posen en dubte l'actual lideratge de Rodríguez Zapatero, però sí que l'esperonen a exercir aquest lideratge. Fonts del PSPV creuen que "no és el moment de fer el debat sobre el relleu", destaquen que "encara hi ha un període d'un any i mig fins a les eleccions espanyoles del 2012" i creuen que cal "que hi haja un tomb del govern i del PSOE". Però aquest tomb, "no únicament el pot liderar Zapatero, sinó que és imprescindible que el lideri Zapatero".

Les veus oficials no fan crítiques sinó lloances al secretari general del PSOE. I reiteren missatges d'esperança en aquesta línia. Carme Alborch, que va ser ministra de Cultura amb González i ara és senadora, és una d'aquestes veus: "Afortunadament, al Partit Socialista hi ha lideratge, passat, present, futur i futuríssim. Felipe González va liderar l'estat en el moment (i el mèrit és de tots els espanyols) en què es va produir la primera modernització de l'estat, mentre que Zapatero ha liderat la segona. Tant l'un com l'altre han hagut de superar grandíssimes dificultats. Són dos líders moderns capaços de concitar voluntats i de treballar plegats per l'interès del país. Però Zapatero ha hagut de superar una crisi que té arrels desconegudes i, per tant, les solucions són també més complicades. Els avenços de Zapatero, ara mateix, són més ocults per culpa de la crisi."

A propòsit de l'actual president espanyol, Alborch recorda precisament unes paraules atribuïdes a Felipe els seus últims anys de govern: "No sé si sóc el problema o la solució." Segons Alborch, "els líders tenen dubtes i ell mateix diu que ara no és el moment de parlar de la solució, mentre que la immensa majoria dels líders socialistes han expressat la voluntat que continue".

Potser el reconeixement a Rodríguez Zapatero li arribarà d'aquí a uns anys, com a González li ha arribat unànime-ment anys després de deixar el timó? "Espere –diu Alborch a EL TEMPS– que d'ací a uns pocs mesos ja es veurà molt més clara l'obra de Zapatero."

Però les eleccions catalanes ja són a tocar i les valencianes i balears, ben a prop.

El PSIB es reconcilia amb Felipe

Els dirigents actuals del PSIB foren crítics amb González, donaren suport a Zapatero i ara cerquen una estratègia autònoma per a encarar les eleccions.

És molt probable que Felipe González aterri a les Illes per participar a la futura campanya electoral del PSOE del maig de l'any que ve. No seria la primera vegada. De fet, a cada contesa electoral illenca hi ha participat, després de deixar la secretaria general socialista. González té, com pertot, un gran predicament entre les bases socialistes balears. La darrera vegada que es va desplaçar a Palma per participar en un acte públic va ser en ocasió de la campanya per a les eleccions europees del juny de l'any passat. La portaveu del PSIB-PSOE, Rosamaria Alberdi, va considerar "un honor" la presència de González. D'ençà que deixà de ser president del govern espanyol i secretari general del PSOE, González és estimat per tota la cúpula socialista illenca. Això no havia passat pas sempre.

Oficialistes contra autonomistes. Els anys de la transició política, el PSOE balear es va dividir entre els esquerrans més radicals i els socialdemòcrates. Al primer congrés socialista illenc (1997) per triar delegats al futur congrés federal, els socialdemòcrates perderen contra els radicals d'esquerra. Fèlix Pons, que sempre representà l'ala més moderada, la socialdemòcrata, va perdre el congrés balear i no fou elegit com a delegat per anar al federal. Va ser convidat directament per la direcció de Madrid. Aquella divisió originària es va mantenir al llarg dels anys, d'una manera o d'una altra. Pons tingué sempre el suport de Madrid i per això fou el número

1 a les llistes electorals al Congrés a les eleccions del 1977, 1979, 1989 i 1993.

L'any 1979, a les primeres eleccions municipals, un jove Ramon Aguiló (tenia 28 anys aleshores), que s'alineava amb el grup socialdemòcrata, fou elegit per sorpresa –mitjançant un pacte amb el PSM– batlle de Palma. Qui sap si l'aparell del partit l'hauria designat si hagués cregut que podia ser batlle. La veritat és que ningú no s'ho pensava. Però va ser batlle durant dotze anys (1979-1991) i sempre va estar alineat, amb Pons, amb l'oficialitat del PSOE de Madrid i contra els crítics de les Balears.

El 1983 es convocaren les primeres eleccions autonòmiques. Malgrat les divergències internes, Fèlix Pons va ser elegit com a cap de llista per Mallorca i futur aspirant a presidir el primer govern autonòmic. Pons aixecava molt recel entre els més esquerrans, que el veien excessivament moderat, però dos fets li permeteren de ser el candidat. Primer, la bona relació que tenia amb la direcció federal, que li assegurava el suport explícit de González i de tot el poderós aparell de Madrid. Segon, que tots els mitjans de comunicació i totes les organitzacions socials i empresarials el tenien per l'únic socialista moderat que podien acceptar, en cas de guanyar les eleccions. Ningú no es pensava que hi pogués haver cap més candidat. Possiblement ni tan sols els sectors més radicals del PSOE balear. De manera que Pons va ser finalment candidat a president del primer govern autonòmic.

Qui té poder de convocatòria?

Antoni Dalmau, històric militant del PSC, president de la Diputació de Barcelona del 1982 al 1987 i par-

lamentari fins el 1999, afirma a EL TEMPS que González i Zapatero seran compatibles: "González és un polític de primera i una personalitat molt for-

La sorpresa va ser enorme quan se saberen els resultats. El PSOE empatava en escons amb AP (antecedent del PP) i els vots d'UM donaven la presidència al conservador Gabriel Cañellas. Aquella derrota va revifar les divergències internes del Partit Socialista. Pons renuncià al seu escó (1985) a la cambra i acceptà el nomenament de ministre d'Administracions Territorials que li havia ofert Felipe González. Ja no tornà mai més a l'escena política balear. Fèu carrera a Madrid com a president de les Corts (1986-1996) fins que es retirà de la política, i exercí de misser a Palma fins a la seva mort (2010).

Pons i Aguiló foren els dos oficialistes més destacats del felipisme a Balears. Tingueren una avinença total amb la direcció federal. Tanmateix, amb els seus companys de les Balears la relació no era pas tan bona. Les disputes internes entre oficialistes i crítics foren constants. Aquesta dicotomia produí enfrontaments estrepitosos. Com per exemple el 1994, quan els oficialistes aconseguiren que Francesc Triay fos secretari general del PSOE balear i els crítics —encapçalats per Joan March, autonomista— no volgueren participar a la direcció.

Les divergències varen ser de tal intensitat que Ramon Aguiló acabà abandonant el PSOE a final del anys 90 del segle passat. La guerra fou permanent fins el 1998. Aquell any es convocaren primàries per elegir candidat a president del govern a les eleccions del 1999. El sector oficialista presentà Andreu Crespí, mentre que l'autonomista o crític presentà Francesc Antich, que comptava amb el suport de Joan March, ex-secretari general del PSOE balear i que tradicionalment havia estat molt enfrontat als oficialistes com Pons i Aguiló. Va guanyar Antich. L'any següent aconseguia ser president del govern. D'aleshores ençà —fins i tot durant els quatre anys d'oposició parlamentària, 2003-2007— no hi ha hagut

Felipe González en un míting a Inca el 2009 amb el president del govern balear, Francesc Antich, i la presidenta del Consell Insular de Mallorca, Francina Armengol (segona per la dreta).

grans convulsions internes, almenys no tan intenses com abans.

Amic González. Ara, quan el PSOE presideix les principals institucions de les Balears —el govern, els consells insulars i l'Ajuntament de Palma—, les divergències estan adormides. I Felipe González ja no és el monstre que era per als autonomistes i crítics quan governava a Madrid i era el totpoderós secretari general federal. Ara els deixebles de March —gairebé tota l'actual cúpula socialista balear—, que s'enfrontaren als oficialistes de González a les Balears, el reben amb els braços oberts. I és probable que per a la campanya electoral el cridin a participar-hi, perquè és una referència essencial dels socialistes de base a les Illes. Sobre tot ara que la marca ZP ja no aporta res de bo, sinó més aviat al contrari. Oficialment, tot el PSIB fa costat a Zapatero. Però en converses privades la cosa més suau que en diuen alguns socialistes és que "s'ha equivocat". Al PSIB han estat molt mal rebudes algunes iniciatives del president espanyol. Antich i els seus estratègics intenten, amb vista a les futures

eleccions del maig de l'any que ve, posar molt més esment amb les realitzacions autòctones i deixar de confiar tant en ZP. D'alguna manera preparen una estratègia electoral molt més autònoma. Malgrat que només han passat dos anys des de les eleccions generals del 2008, queden molt lluny els temps en què la marca ZP era sinònim d'orgull i seguretat en la victòria per als socialistes balears.

Quan Antich donà suport a Zapatero per ser secretari general —al congrés federal del 2000— estava segur que el nou líder socialista faria arribar l'*Espanya plural*. Ara, després de totes les coses que han passat, aquelles seguretats han deixat pas a incerteses. No és que hi hagi un trencament, però sí certes divergències, que, per exemple, es van palesar amb la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut català. I sobretot, però mai no gaire evidenciades en públic, es produeixen en les relacions entre els governs de Palma i Madrid. El PSIB-PSOE esperava molt més de Zapatero.

Miquel Payeras

ta. És lògic que no estigui condemnat a l'ostracisme i se'l pugui convidar a fer conferències, presentacions o què calgui. Però no comparteixo que

la presència de Rodríguez Zapatero a la campanya catalana pugui ser contraproduent: la gent es fa càrrec de la necessitat de reajustar l'economia tot

i que els afecti negativament. La resposta espanyola a la crisi és equivalent a la resposta europea i la gent sap que és inevitable."

Segons Dalmau, el poder de convocatòria de Rodríguez Zapatero –com a representant del PSOE més que del PSC– és encara prou important per a equilibrar els elements contra Zapatero que la crisi pot implicar: “Hi ha una part de l’electorat, no tots, que s’identifiquen més amb els líders espanyols que no amb els catalans i s’han de fer servir com a element de mobilització. Una campanya es dissenya per a destinataris molt diferents: uns necessiten una campanya d’una mena i uns altres, d’una altra. La missió és arribar a tots els segments.”

Alborch és igualment partidària de dur Rodríguez Zapatero a la campanya valenciana perquè explique una obra de govern que queda oculta: “Ahir mateix es va inaugurar l’AVE Madrid-València. La inversió en època de

“Cal reivindicar l’acció de govern de Zapatero”, diu Carme Alborch

Zapatero al País Valencià i a la ciutat de València triplica la de l’estat en època d’Aznar. En canvi, el PP ho nega i pretén ocultar l’acció de govern de Zapatero. Cal reivindicar-la. El fet important és que els tinguem tots dos: Zapatero i González.”

Unes altres fonts del PSPV són més prudent:s “Pagarà la pena portar a Zapatero, perquè és el president i té capacitat d’influir en les eleccions, però també dependrà de què faça els mesos vinents.”

En canvi, la popularitat de González serà indiscutible ara i d’ací a l’eternitat: “És evident –diu un destacat membre del PSPV– que en aquests moments González té un prestigi fora de dubte, engrossit a més pel temps que fa que viu apartat de la política. És una cosa lògica: ara mateix un acte de Jordi Pujol també desperta molt més interès que un d’Artur Mas. Tant Pujol com González són dues grans personalitats polítiques d’una generació que ha assolit més i més prestigi amb el pas del temps.”

Àlex Milian

Zapatero, amb Leire Pajín i son pare, José María Pajín –darrere d’ella–, en un sopar a Benidorm el 30 d’agost del 2000, quan feia un mes que havia accedit a la secretaria general del PSOE.

Zapatero vist pel retrovisor

Quan fa deu anys que ocupa la secretaria general del PSOE i sis i mig que és el president del govern espanyol, quatre destacats socialistes valencians que han conegut de prop –i a diversos nivells– José Luis Rodríguez Zapatero ens expliquen com és i si pensen que es tornarà a presentar.

Un de cada dos dies de la seua vida, José Luis Rodríguez Zapatero ha dut a la butxaca el carnet que l’identifica com a diputat al Congrés. El proppassat 4 d’agost va complir 50 anys, 24 dels quals els ha viscuts a la carrera de San Jerónimo, de Madrid.

Ironies de la història, quan *El País* va entrevistar-lo aquell 1986, l’any en

què va estrenar-se a la cambra baixa i en què va passar a ser el diputat més jove de l’hemicicle, Zapatero va alertar del perillós “polític professional”, que “entrebanca la renovació necessària i condueix al conservadorisme d’esqueres”. “La política està desenganxada de la realitat”, deia quan només feia quatre anys que Felipe González habitava a la Moncloa.